

AANTEKENEN

Het College van Burgemeester en Wethouders en
de Gemeenteraad van de gemeente Zeewolde
Postbus 1
3890 AA ZEEWOLDE

Postadres:
Postbus 240
8000 AE Zwolle

Hoofdkantoor:
Zwartewaterallee 14
8031 DX Zwolle

Datum: 2 april 2021

Referentie: FL/PdV/MvD/21.026

Betreft: **Zienswijze ontwerpbestemmingsplan bedrijventerrein Trekkersveld IV, Zeewolde en gerelateerde documenten, te weten: milieueffectrapport, ontwerpexploitatieplan en ontwerpbeeldkwaliteitsplan, ontwerpaparpluherziening aanpassing geluidzone Trekkersveld IV en ontwerpbesluiten hogere waarde voor de percelen Helling 1, Ossenkampweg 20, Ossenkampweg 16 en Ossenkampweg 12.**

Geachte leden van het College en de gemeenteraad,

LTO Noord heeft met interesse kennisgenomen van het ontwerpbestemmingsplan bedrijventerrein Trekkersveld IV, Zeewolde en bijbehorende ontwerpbesluiten, zoals deze per 23 februari 2021 ter inzage zijn gelegd door de gemeente Zeewolde. Graag maakt LTO Noord als belangenbehartiger van de agrarische sector en onze leden, mede namens onze lokale afdelingen Zuidelijk Flevoland en Oostelijk Flevoland, van de gelegenheid gebruik om een zienswijze op de genoemde ontwerpbesluiten/plannen in te dienen.

Algemeen

In algemene zin willen wij graag benadrukken dat wij het belang van datacenters erkennen. Ook binnen de agrarische sector wordt omwille van benodigde verduurzaming, modernisering en het verhogen van de productiviteit steeds meer gebruik gemaakt van digitale toepassingen. Vanuit dit perspectief is het helder dat een goede digitale infrastructuur nodig is.

LTO Noord stelt dat bij het faciliteren van dergelijke infrastructuur wel een evenwichtige afweging nodig is, waarbij de lusten en lasten evenredig over de maatschappij verdeeld worden. Met betrekking tot de voorliggende ontwerpplannen en -besluiten hebben wij sterke twijfels bij de gemaakte afweging. Beschouwing van de documenten leert dat de agrarische sector en in het bijzonder de bedrijven/ondernemers in de directe omgeving sterke nadelige effecten zullen ondervinden. Daarbij stellen wij dat de uitvoerbaarheid van het plan niet voldoende is aangetoond en dat er (rechts)onzekerheid zal ontstaan.

Onderstaand volgt per thema/omgevingsaspect/plandeel een inhoudelijke toelichting.

Procedureel

In de publicatietekst en in de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan wordt gemeld dat de coördinatie-regeling ex artikel 3.30 Wet ruimtelijke ordening van toepassing is verklaard. De strekking van deze regeling is om de procedure te stroomlijnen en tijdwinst te behalen. Een belangrijk aspect van deze regeling is dat er aangaande de betrokken besluiten slechts een enkele rechtsgang bij de Raad van State mogelijk is. In de publicatie wordt gemeld dat deze coördinatie-regeling inhoudt dat de procedure van het bestemmingsplan gecombineerd wordt met een of meerdere vergunningen, waarbij melding gemaakt wordt van onder andere een omgevingsvergunning en ontgrondingsvergunning (te verlenen door de provincie) en een waterwetvergunning (te verlenen door het waterschap). De wet leert dat toepassing van de coördinatie-regeling inhoudt dat alle betrokken ontwerpbesluiten tegelijkertijd ter inzage worden gelegd.

LTO Noord heeft gericht onderzoek gedaan naar de genoemde ontwerpbesluiten maar deze zijn niet gepubliceerd/gevonden. Wij stellen daarmee dat niet voldaan wordt aan de voorwaarden die verbonden zijn aan een coördinatiebesluit. Het bevoegd gezag is daarmee in gebreke gebleven. Als belanghebbende is ons hiermee de kans ontnomen om de betrokken besluiten integraal te bestuderen en om eventueel een integrale reactie/zienswijze in te dienen. Wij verzoeken u om uitleg op dit punt, dan wel herstel van het gebrek.

Duurzame energie /verduurzaming

De agrarische sector heeft de laatste decennia, als gevolg van wetgeving maar ook op eigen initiatief, enorme slagen gemaakt qua duurzaamheid. Het duurzaam omgaan met energie vormt daarbij een belangrijk aspect. Agrarische ondernemers investeren massaal in duurzamere bedrijfsprocessen en duurzame energie en dragen op deze wijze bij aan een duurzamer Nederland.

Vanuit dit perspectief schetst het onze verbazing dat met de planvorming rond Trekkersveld IV en in het bijzonder het datacenter veel kansen gemist worden en zelfs uitgesloten worden. In de plannen wordt weliswaar uitgebreid stilgestaan bij duurzame intenties, maar feitelijk gezien wordt er weinig concreet gehandeld.

Zo wordt restwarmte als een belangrijk en positief aspect opgevoerd in de (milieukundige) verantwoording om ter plaatse een datacenter te realiseren. Gesteld wordt dat de huishoudens van Zeewolde en Harderwijk hiervan zullen profiteren. Het is echter onduidelijk op welke wijze hier uitvoering aan gegeven gaat worden. LTO Noord wil graag goed van vertrouwen zijn, maar soortgelijke situaties in de gemeente Hollands Kroon (hier werden gouden bergen beloofd voor het aanwenden van restwarmte voor glastuinbouw) tonen aan dat het restwarmtevraagstuk complex en vaak niet haalbaar is. LTO Noord stelt dat, nu het aspect restwarmte als belangrijk argument wordt aangehaald, aangetoond dient te worden hoe dit vorm krijgt. Als dat niet mogelijk is dan dient dit aspect niet meegewogen te worden in de locatiekeuze. Nader onderzoek is op dit punt nodig.

Voorts wordt in de planvorming gesteld dat het datacenter groene stroom zal gebruiken welke elders in Nederland opgewekt wordt. LTO Noord wenst hier duidelijkheid over te krijgen: waar wordt deze elektriciteit opgewekt? LTO Noord haalt graag aan dat het gebruik van groene stroom door grootgebruikers als datacenters leidt tot verdringing op het elektriciteitsnet. Kleine aanbieders en gebruikers, waaronder agrarische ondernemers, worden verdrongen op het net: hen wordt op deze wijze de kans ontnomen om te verduurzamen en om onder moeilijke marktomstandigheden (neven)inkomsten te genereren. De discussie zal u bekend zijn dat, onder de huidige omstandigheden, grote internationale bedrijven met Nederlandse subsidies een grote stempel op de duurzame energiemarkt drukken, waarbij kleinere spelers achter het net vissen. LTO Noord verzoekt de gemeente haar zienswijze op dit punt te delen/toe te lichten. LTO Noord en de agrarische ondernemers in de omgeving benadrukken graag dat wij openstaan voor energieconstructies waarbij de agrarische sector betrokken wordt bij de energievoorziening voor het datacenter.

LTO Noord stelt dat de gemeente zeer vrijblijvend acteert voor wat betreft de relatie datacenter-duurzaamheid. In paragraaf 2.3.1 van de toelichting is verwoord dat de gemeente inzet op vier duurzaamheidsprincipes. In dezelfde paragraaf wordt aangegeven dat deze principes niet als eis worden gesteld. Nergens blijkt uit het plan welke verplichtingen aan het datacenter gesteld worden. LTO Noord twijfelt derhalve ten eerste aan de uitvoering op dit punt. Graag ontvangen wij van het bevoegd gezag een toelichting op dit punt.

Het is stuitend om te lezen dat een datacentrum met een te ontwikkelen gebied van 166 hectare (!) volledig inzet op groene energie van elders en zelf niks bijdraagt. Beweerd wordt dat op last van de brandweer geen plaatsing van zonnepanelen mogelijk is. LTO Noord acht dit ongeloofwaardig. In te zien valt dat plaatsing op het dak van het datacentrum misschien risico's met zich meebrengt, maar er zijn op het terrein zelf genoeg kansen/innovatieve manieren om zonnepanelen te plaatsen (gevaar voor brandoverslag lijkt afwezig, dan wel voorkomen te kunnen worden). Graag ontvangen wij een toelichting op dit punt: in welke mate zijn de mogelijkheden onderzocht en welke afwegingen zijn gemaakt? Vanuit de agrarische sector gezien is het zuur om te zien dat hier kansen gemist worden terwijl elders goede agrarische gronden als zonneweiden gebruikt worden.

Exemplarisch voor het bovenstaande achten wij de in het bestemmingsplan opgenomen beperkingen, zoals verwoord in onder ander artikel 5.1 en artikel 5.2.3 van de regels. Waarom wordt er slechts perceelsgebonden duurzame energiewinning toegestaan (waarom niet collectief, met de omgeving?) en waarom wordt opwekking van zonne-energie uitgesloten?

Ontwerpbeeldkwaliteitsplan

In de regels van het ontwerpbestemmingsplan (art 5.2.1) wordt gesteld dat de percelen conform het beeldkwaliteitsplan vormgegeven dienen te worden. De intentie is dat dit een voorwaardelijke verplichting is. De wijze waarop dit nu in het bestemmingsplan is opgenomen betreft echter geen voorwaardelijke verplichting. Daarbij is de gekozen constructie juridisch discutabel en raakt daarmee de rechtszekerheid. Zo betreft het beeldkwaliteitsplan een bijlage bij de toelichting (niet-juridisch bindend deel) en is het beeldkwaliteitsplan an sich niet eenduidig. In het beeldkwaliteitsplan worden (bouw)kaders beschreven die niet in lijn zijn met de bouwregels in het bestemmingsplan. Verder bevat het beeldkwaliteitsplan kaders die niet in het bestemmingsplan zijn geregeld, terwijl dit juridisch gezien wel gewenst/noodzakelijk is. LTO Noord verzoekt om de regeling juridisch correct en eenduidig te maken opdat er geen rechtsonzekerheid kan bestaan.

(Juridische) frictie tussen planologisch kader en inrichting

Conform het bepaalde in artikel 5.2.2.a mag het hele bouwvlak zoals opgenomen op de verbeelding benut worden voor gebouwen/het datacenter. Niet wordt in het plan onderbouwd waarom voor deze afmeting en situering gekozen is. De onderbouwing ontbreekt. LTO Noord stelt dat er een inrichtingsschets van het datacenter bekend is, welke concreet vertaald kan worden in het bestemmingsplan. De afmeting van het bouwvlak is nu groter dan de afmeting van het datacenter zoals voorgesteld in de inrichtingsschetsen. Waarom is hier niet voor gekozen? Met het oog op de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan vragen wij hier aandacht voor.

Bodem

In de toelichting van het bestemmingsplan is vermeld dat een deel van de afgegraven grond elders kan worden hergebruikt. Uit de onderzoeken blijkt dat de grond PFAS-houdend is. LTO Noord verzoekt de gemeente nader toe te lichten hoe het hergebruik vormgegeven zal worden, dit met het oog op de aangetroffen PFAS-waarden en het wettelijk kader. Ook wordt gemeld dat nog niet alle agrarische percelen zijn onderzocht, de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan is hiermee niet aangetoond.

In het bestemmingsplan is voorts de volgende passage opgenomen: "Binnen het plangebied zijn geen gevallen van (ernstige) verontreiniging aanwezig. Er dient nog onderzoek te worden verricht op de nog niet eerder onderzochte locaties ter plaatse van de erven en de locatie Wolderwijd met tracévariant, indien er voor deze locatie wordt gekozen in het kader van het proceswatersysteem. De nog uit te voeren onderzoeken zullen aantonen of er sprake is van een geval van (ernstige) verontreiniging en of er sanerende maatregelen noodzakelijk zijn". LTO Noord stelt dat de uitvoerbaarheid van het plan in het geding is nu niet inzichtelijk gemaakt is of de bodemkwaliteit volstaat voor het beoogde gebruik. Dit is temeer van belang nu het een coördinatiebesluit betreft en de intentie is om grond elders aan te wenden.

Akoestiek

Ten behoeve van het bestemmingsplan is een akoestisch onderzoek uitgevoerd om na te gaan wat de effecten op omliggende gevoelige functies zijn, ook is hier een relatie met het bepalen van de geluidzone en het besluit hogere waarden. LTO Noord stelt dat bij dit onderzoek verkeerde uitgangspunten worden aangehouden. Ook op overige punten schiet de verantwoording van het aspect geluid tekort. Dit hangt onder meer op het volgende.

Er is in het onderzoek uitgegaan van een gemiddelde bronhoogte van 5 meter: dat is discutabel aangezien de maximum bouwhoogte 15-25 meter is. Als geluidbronnen hoger geplaatst worden dan is de kans groot dat er meer geluid naar de omgeving uitstraalt. Zeker in de nachtperiode kan dat verstorend werken.

De geluidbelasting is berekend op 5 meter hoogte op de gevels van de woningen. De woningen in de omgeving mogen echter 9 meter hoog zijn, waarbij het aannemelijk is dat de verdiepingen voor slaapvertrekken worden gebruikt. Deze zullen zich op 3-9 meter hoogte bevinden, het is daarmee niet correct om uitsluitend op 5 meter te toetsen.

Voor het berekenen van het geluid van het datacenter is uitgegaan van de inrichtingstekening en niet van het planologisch maximaal mogelijke.

Het plan bevat geen beschouwing van geluid vanuit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening. Ook wordt er geen rekening gehouden met de aanvaardbaarheid van de geluidniveaus in de tuinen behorend bij de beschouwde woningen.

Doordat sommige percelen binnen de geluidzone komen te liggen ontstaat nadeel. De woningen mogen slechts op het perceel verschoven of uitgebreid worden als er een hogere waardenbesluit wordt genomen voor de dan te realiseren woning. Het is de vraag of die afgegeven wordt. Dit leidt tot onzekerheid en beperkt eventueel de indelingsmogelijkheden (voor wat betreft de situering van de bedrijfswoningen) van de agrarische bouwpercelen, hetgeen tot waardedaling kan leiden.

Voor diverse woningen wordt geconcludeerd dat er sprake is van een matig geluidklimaat en daarmee woonklimaat. Dit wordt geconstateerd maar er wordt geen motivering/oordeel gegeven waarom dit aanvaardbaar is.

Er blijkt uit de documenten totaal niet dat er pogingen zijn gedaan om het geluid te beperken. Waarom niet?

LTO Noord stelt onder andere op basis van het bovenstaande dat de uitvoerbaarheid in het geding is en verzoekt om een juridisch correct en gedegen onderzoek uit te voeren en te voorzien in een sluitende motivering.

Flora en fauna

Ook voor wat betreft ecologie stelt LTO Noord dat de uitvoerbaarheid van het plan in het geding is. Agrarische ondernemers worden geconfronteerd met een zware onderzoeksverplichting bij ontwikkelingen en dienen te voorzien in deugdelijk onderzoek. Vanuit het gelijkwaardigheidsbeginsel en de zorg voor onze leefomgeving verzoeken wij de gemeente om te voorzien in correct/gedegen onderzoek en een sluitende motivering.

Dit is met de huidige planvorming en onderbouwing niet het geval. Zo is voor delen van het plangebied geen onderzoek gedaan en is onduidelijk of ontheffing van de Wet natuurbescherming kan worden verkregen (voorbeeld: *op basis van het soortgericht onderzoek (zie bijlage 23) kan voor het terrein van het datacenter een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd*).

Ladder voor duurzame verstedelijking

In het bestemmingsplan wordt een motivering gegeven in het kader van de Ladder voor duurzame verstedelijking. Ook is daartoe onderzoek verricht. Uit het onderzoek voor het datacenter blijkt dat het datacentrum op een veel beperkter oppervlak gerealiseerd kan worden en dat er mede omwille van de landschappelijke inpassing veel ruimte nodig is. Vanuit de realiteit dat grond in Nederland schaars is en het agrarisch grondgebruik onder druk staat (grond wordt daarmee duur, hetgeen de agrariër dwingt om steeds kosteneffectiever te werken, hetgeen tot spanningen leidt), werpt LTO Noord nadrukkelijk de vraag op waarom zoveel grond ingebracht wordt. Er zijn inpassingsvarianten denkbaar die minder grondoppervlak vergen en toch landschappelijk goed ingepast kunnen worden. Het huidige plan staat op gespannen voet met het principe van spaarzaam omgaan met onbebouwde grond (mede doel van de ladder). LTO Noord verzoekt hier om een toelichting en stelt dat de uitvoerbaarheid in het geding is.

Archeologie

Het gebied dat op archeologie onderzocht is sluit niet 1 op 1 aan op het bestemmingsplangebied. Een deel is niet onderzocht, dat staat de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in de weg.

Op een gedeelte van het plangebied is een dubbelbestemming Archeologie opgenomen, terwijl dit onderdeel is van de direct te realiseren datacenterkavel. Dit had onderzocht moeten zijn, ook gezien het coördinatiebesluit. De uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan is hier niet aangetoond.

Verkeer

In het bestemmingsplan is vermeld dat Trekkersveld IV en het datacenter ontsloten worden op de Baardmeesweg. Voor het datacenter geldt dat deze route als secundaire toevoer wordt gezien. Niet duidelijk is wat dit inhoudt en hoe de secundaire status geborgd wordt. De Baardmeesweg is van groot

belang voor agrarisch verkeer (ook voor het westelijke deel van Oost-Flevoland) en wordt ook veel gebruikt voor langzaam verkeer. Voor deze weggebruikers zijn geen alternatieven voorhanden (de Gooiseweg is geen optie). Meer verkeer levert gevaarlijke situaties op en heeft een negatief effect op de ontsluiting van de agrarische gebieden. LTO Noord stelt dat dit aspect niet onderzocht is. Wij vragen hier een toelichting op en zien graag geborgd dat er geen nadelen voor de sector optreden.

Stikstof

Ten behoeve van het bestemmingsplan is een stikstofonderzoek uitgevoerd. LTO Noord stelt dat dit onderzoek niet correct is uitgevoerd en trekt daarmee de uitkomst in twijfel. Dit raakt de uitvoerbaarheid van het plan, ook gezien het coördinatiebesluit. Om enkele zaken te melden:

- In het onderzoek wordt de stikstofuitstoot van de te saneren agrarische bedrijven verdisconteerd. Het betreft hier echter diverse PAS-melders. Deze bedrijven hadden geen vergunde stikstofruimte terwijl dit wel ter compensatie is opgevoerd.
- Er zijn verkeerde aannames gedaan voor wat betreft de stalemissie en uitrijemissie van deze bedrijven.
- Weidegangemissies zijn meegenomen terwijl hier in de praktijk geen sprake van was.
- Er wordt met te gunstige stalsystemen gerekend.

Geen verantwoording aan gemeentelijk beleid

Uit het bestemmingsplan blijkt niet dat de komst van een datacenter getoetst is aan het gemeentelijk beleid. LTO Noord acht dit een motiveringsgebrek.

Waterkwaliteit

Alternatieve koelsystemen

Momenteel is de koeling van het toekomstige datacenter volledig afhankelijk van oppervlaktewater. Met drogere zomers en een risico binnen de KNMI-klimaatscenario's, zal de kans op droogte toenemen in Nederland (Regionale Vertalingen KNMI'14-Klimaatscenario's, 2020). Het is zeer onverstandig om een groot datacenter volledig afhankelijk te stellen van oppervlaktewater. Een investering omtrent alternatieve koeling is noodzakelijk om schade voor zowel landbouw als datacenter te voorkomen.

Het datacenter geeft nu aan als alternatief gebruik te willen maken van oppervlaktewater uit het Wolderwijd (Bijlage 10, Milieueffectenrapport Deel B, 10.3.1). Dit water staat echter in verbinding met de Hoge Vaart. Daardoor zal deze alternatieve onttrekking in tijden van droogte geen enkel verschil uitmaken voor de waterbeschikbaarheid in omliggend gebied. Voor zowel de landbouw als voor de veiligheid is het noodzakelijk om het datacenter te laten investeren in alternatieve koelsystemen die zonder gebruik van water kunnen koelen.

Daarbij is het voor het datacenter van belang dat deze continu blijft draaien. Om het datacenter in alle omstandigheden door te kunnen laten draaien is het noodzakelijk dat zij investeren in een veilig alternatief koelsysteem. Zeker met het oog op toekomstige droogte geeft koeling met water niet voldoende zekerheid voor zowel datacenter als omliggend landelijk gebied. In het bestemmingsplan is onvoldoende gemotiveerd waarom niet voor een circulair of alternatief koelsysteem wordt gekozen. In de komende paragrafen wordt ingegaan op het effect van het datacenter op waterkwaliteit en -kwantiteit. Met implementatie van alternatieve koeling in het datacenter is de problematiek rond waterkwaliteit en -kwantiteit achterhaald.

Als laatste wordt in paragraaf 4.4.6.2.3 genoemd gebruik te willen maken van een alternatieve waterbron als back-up wanneer waterbeschikbaarheid in het geding komt: *“De combinatie van ondersteunend lange termijnbeleid over waterbeschikbaarheid in de Hoge Vaart, locatie beheersoplossingen door buffering en egalisatie en tenslotte een alternatieve waterbron als terugval optie.”* De agrarische sector mag geen gebruik meer maken van waterbronnen waarmee water uit het derde watervoerend pakket wordt gebruikt. Bronwater is noodzakelijk voor onder andere het beregenen van gevoelige gewassen. Echter wordt voor het datacenter nu een uitzondering gemaakt. Dit duidt op rechtsongelijkheid tussen datacenter en agrarische sector.

Wij verzoeken dringend het datacenter te laten investeren in een alternatief koelsysteem. Passende motivering om geen alternatief koelsysteem te implementeren ontbreekt in het huidige bestemmingsplan. Door gebruik van een alternatieve koeling wordt een toekomstige verdringingsreeks verkleind en komt waterkwaliteit en -kwantiteit niet in het geding.

Nutriëntvervuiling

Wij merken op dat het datacenter nutriëntvervuiling kan veroorzaken in de Hoge Vaart. Het lozen van koelwater uit het datacenter zal enkel worden gebaseerd op een kleine hoeveelheid metingen. Vervolgens zal er slechts één jaar na realisatie van het datacenter worden gemonitord. Nutriëntconcentraties in oppervlaktewater fluctueren echter gedurende de vier seizoenen en kunnen ook per jaar verschillen (van Tol-Leenders *et al.* 2011). Ten eerste ontbreekt een meerjarige nulmeting om een goede trend in nutriëntfluctuaties zichtbaar te kunnen maken. Afhankelijk van deze trend zou het datacenter haar lozing op het oppervlaktewater moeten aanpassen. Ten tweede zou de waterkwaliteit in de Hoge Vaart na realisatie van het complex gemonitord moeten worden. Hiermee kunnen fouten in het zuiveringsstelsel of afwijkingen op de originele nutriëntconcentraties in de Hoge Vaart worden voorkomen.

Onze grootste zorg komt voort uit het bereiken van de grenzen van het huidige watersysteem, zoals het waterschap eerder met LTO Noord heeft besproken. Dit gaat om zaken als waterbeschikbaarheid, maar ook de KRW-norm en Waterwet. De toevoeging van nutriënten aan het koelwater en het niet continu monitoren van het oppervlaktewater kan leiden tot nutriëntvervuiling. Daarbij komt dat de landbouw al jaren investeert in verduurzaming en milieuverbetering; mede vanuit maatschappelijke druk, opgelegde regels, maar zeker ook vanuit eigen initiatief. Geen onderscheid kan worden gemaakt in nutriëntvervuiling van oppervlaktewater tussen datacenter en landbouw. Alleen continue metingen van lozingswater kunnen vervuiling door het datacenter voorkomen. De landbouw mag niet aansprakelijk worden gesteld voor vervuiling vanuit deze nieuwe industrie in het buitengebied.

In paragraaf 4.4.7 staat geschreven over het Wolderwijd: *“Of er kan worden voldaan aan de KRW-richtlijn is afhankelijk van het procesalternatief dat wordt toegepast... - ... Conclusie is dat er bij de proceswateralternatieven 1 en 3 kan worden voldaan aan de KRW-richtlijn. De effecten zijn voor deze alternatieven neutraal (0) beoordeeld. Voor alternatief 2, waarbij sprake is van proceswaterlozing op het Wolderwijd, is het effect negatief (-) beoordeeld, omdat er wordt geloosd op een kwetsbaarder waterlichaam (Het Wolderwijd is een Natura 2000-gebied met scherpere KRW-normen) en omdat er sprake is van een nieuwe lozing op het Wolderwijd. Dit negatieve effect is te mitigeren door aanvullende maatregelen te nemen bestaande uit het plaatsen van een extra afvalwaterzuiveringsstappen om lagere achtergrondconcentraties in het proceswater te bereiken. Voor alternatief 2 (onttrekken en lozen in het Wolderwijd), waarbij sprake is van proceswaterlozing op het Wolderwijd, is het effect negatief beoordeeld, omdat er wordt geloosd op een kwetsbaarder waterlichaam (Het Wolderwijd is een Natura 2000-gebied met scherpere KRW-normen) en omdat er sprake is van een nieuwe lozing op het Wolderwijd. Dit negatieve effect is te mitigeren door aanvullende maatregelen te nemen bestaande uit het plaatsen van een extra afvalwaterzuiveringsstappen om lagere achtergrondconcentraties in het proceswater te bereiken. Het effect na mitigatie is neutraal. Daar staat echter wel een hoog energiegebruik tegenover en er dienen aanvullende chemicaliën gebruikt te worden voor deze aanvullende zuiveringstechnieken. Daarbij levert dit een grotere afvalwaterstroom op die per as dient te worden afgevoerd, wat een aanvullende impact met zich meebrengt.”* Wat houdt ‘een aanvullende impact’ precies in? De vraag is of het effect van het toedienen van extra chemicaliën voor de aanvullende zuiveringstechniek en het ontstaan van een grotere afvalwaterstroom is onderzocht. Het bestemmingsplan zou hierover duidelijkheid moeten geven, zodat geen verrassingen ontstaan.

Al met al ontbreekt een landbouweffectrapport dat ingaat op nutriëntvervuiling van oppervlaktewater en het effect op de agrarische bedrijfsvoering. Ook blijft onduidelijk hoe de gemeente controleert op normoverschrijdingen van het datacenter en hoe daaropvolgend wordt gehandhaafd. De essentie is dat de inzet van de agrarische sector om de waterkwaliteit te verbeteren niet teniet wordt gedaan door het datacenter. Daarnaast zijn de komst van het datacenter en de bijbehorende milieueffecten volledig gebaseerd op modelberekeningen. Modelberekeningen zijn nooit volledig in het weergeven van de werkelijkheid. Wij uiten hierbij onze grote zorgen over de consequenties voor de kwaliteit van het watersysteem na de bouw van de datacenters. Monitoring van de waterkwaliteit en nutriëntconcentraties is essentieel om de uitkomst van vooraf berekende modellering bij te sturen.

Wij zien dat het agrarisch belang van een goede waterkwaliteit wordt geschaad. Wij verzoeken daarom dringend het oppervlaktewater rond het datacenter frequent te controleren en monitoren, om eventuele verandering in achtergrondconcentraties voor te zijn. Daarbij moet een meerjarige nulmeting worden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de huidige waterkwaliteit. Daaropvolgend moet het datacenter

maatregelen nemen om de zuivering van hun koelwater aan te passen, zodat vervuiling van oppervlaktewater en hinder voor omliggende landbouw wordt voorkomen.

Watertemperatuur

Nadat koelwater is gebruikt door het datacenter wordt het water geloosd in de Hoge Vaart. Effecten van een kleine temperatuuraanpassing in een deel van de vaart kan ecologische consequenties hebben voor de waterkwaliteit. Bijlage 10, Milieueffectenrapport Deel A, pagina 126 beschrijft: *“Waterkwaliteit (thermische effecten): In geen van de alternatieven treden thermische effecten op. Effecten blijven beperkt tot het profiel van de mengzone van de uitlaat van het proceswatersysteem.”* Daarna wordt in Milieueffectenrapport Deel B gesproken over de immissietoets, waarmee mengzones voor stoffen en warmte kunnen worden berekend. Ook hierbij willen wij benadrukken dat berekeningen niet geheel de werkelijkheid beschrijven.

Continue basismonitoring van watertemperatuur en ecologie in omliggend oppervlaktewater is al bij een klein temperatuurverschil essentieel om verandering waar te kunnen nemen (Wortelboer & Harezlak, 2020). Door het lozen van koelwater ontstaat een thermische pluim in het oppervlaktewater. Op hoofdlijnen zijn de effecten in te delen naar lokale effecten bij het lozingspunt en meer regionale effecten van koelwater op het zoete aquatische milieu. Bij lokale effecten zijn mogelijke lethale dan wel stressgevoelige temperaturen voor organismen in beeld. Ook kunnen warmteminnende exoten overleven in de directe omgeving van de warmtelozing. Bij regionale effecten speelt ook de mogelijkheid dat door toename van de watertemperatuur een verschuiving optreedt in het ecosysteem.

Het datacenter zou geen verwarmd water in mogen laten in de Hoge Vaart om hiermee ecologische schade, exoten en veranderingen in de waterkwaliteit te voorkomen. Wij verzoeken daarbij geen warmer water dan de – op dat moment gemeten – watertemperatuur in te laten in het oppervlaktewater. Continumetingen voor watertemperatuur en ecologie zijn daarnaast noodzakelijk om verandering in aquatische kwaliteit van de Hoge Vaart tijdig waar te nemen.

Grondwaterkwaliteit

In bijlage 10, Milieueffectenrapport, deel A, pagina 19, wordt ingegaan op de grondwaterkwaliteit: *“De aanlegwerkzaamheden zullen een tijdelijk negatief effect (-) hebben voor grondoverlast vanwege de tijdelijke ontgroningen en het verwijderen van het bestaande drainagesysteem. Met name de open ontgravingen brengen een negatief effect met zich mee, omdat tot onder de grondwaterstand wordt gegraven. Door het terugbrengen van het moedermateriaal en het ophogen van (delen van het terrein) is uiteindelijk een positief effect (+) voor grondwateroverlast te verwachten.”* De grootte van het effect op grondwaterkwaliteit en het effect op langere termijn ontbreekt in dit deelrapport.

In paragraaf 4.4.6.2.1 staat: *“Het bodempeil van deze watergangen ligt op -6,0m NAP. Daarmee wordt het Pleistocene zandpakket mogelijk bereikt. Het opbarstrisco binnen het plangebied is geïnventariseerd en niet groot bevonden. Daarnaast is de kwaliteit van mogelijk aanwezige kwel goed, daarom worden extra maatregelen om opbarsting tegen te gaan onnodig geacht.”* Daaropvolgend wordt in bijlage 11, Milieueffectenrapport deel B, pagina 53, genoemd: *“Het kwelwater wordt aangevoerd via dieper gelegen watervoerende pakketten, die worden gevoed vanuit omringende watersystemen. De opbouw en samenstelling van de grondlagen van de polders is zo dat het eerste watervoerende pakket wordt afgedekt door een slecht doorlatende deklaag... - ...Wanneer deze watervoerende laag wordt aangesneden, zal door een vermindering in de weerstand de kwelintensiteit toenemen. Er zal meer water het watersysteem in komen. Echter, uit gesprekken met het Waterschap Zuiderzeeland blijkt dat kwel in de nabijheid van het plangebied minimaal is. Het maaiveld, in het industriegebied Trekkersveld III ten westen van het plangebied, is opgehoogd tot 3 meter - NAP (vergelijkbaar met het voornemen in het plangebied) en in dit gebied treedt geen kwel op. In de referentiesituatie is er sprake van minimale kwel (1 à 2 millimeter) per dag. Gezien het agrarisch karakter van het gebied in deze situatie, leidt dit niet tot nadelige gevolgen.”*

Hieruit wordt niet duidelijk van welke kwaliteit de kwel is en wat de opkomende kwel op lange termijn voor omliggend landbouwgebied inhoudt. Effecten van kwel zijn niet wetenschappelijk getoetst maar komen voort uit gesprekken met het waterschap. De praktijk leert dat het dichten van kwel niet altijd soepel verloopt. Opkomend kwel kan grote schade aan gewas veroorzaken. Teelten zoals bollen en fruit zijn zeer gevoelig voor een slechtere kwaliteit van oppervlaktewater en kwel.

In het huidige bestemmingsplan ontbreekt een uitwerking omtrent de effecten van kwel op het agrarisch gebied. Wij zien dat het agrarisch belang in het geding komt wanneer de exacte effecten omtrent kwel niet worden meegenomen in het Milieueffectenrapport. Wij verzoeken daarom om een uitbreiding van het rapport met een onderzoek naar de effecten van grondwaterkwaliteit en kwel op de omliggende agrarische sector.

Waterkwantiteit

Droge periodes nemen steeds meer toe. Waterbeschikbaarheid in periodes van droogte wordt steeds belangrijker voor de agrarische bedrijfsvoering. Met de bouw van een datacenter wordt een grootverbruiker van oppervlaktewater aan het gebied toegevoegd. Ook tijdens droge tijden. Zo werden zorgen geuit door minister Van Nieuwenhuizen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat over de grote watervraag van datacenters in Noord-Holland (Noordhollands Dagblad, 19-03-2021). Dit geeft aan dat onze zorgen niet uit de lucht zijn gegrepen maar ook door andere instanties wordt ingezien.

Agrariërs hebben zware zomers achter de rug. Ze hebben geleden onder watertekorten waardoor delen van oogsten zijn mislukt. Het benutten van alternatieve watervoorzieningen, zoals waterbronnen, staan onder druk. Daarom gaan wij in dit hoofdstuk verder in op de consequenties van de plaatsing van datacenters en het effect op de waterkwantiteit in landelijk gebied.

Verdringingsreeks

Momenteel is de verdringingsreeks ingericht in vier categorieën. De landbouw bevindt zich in categorie 3 (kleinschalig hoogwaardig gebruik; beregening kapitaalintensieve gewassen) en categorie 4 (overige belangen). Datacenters hebben momenteel eenzelfde recht op oppervlaktewater tijdens droge periodes als de landbouw. Echter is er angst dat de macht van datacenters deze positionering in de toekomst kan veranderen.

Daarnaast is in de verdringingsreeks voor elke provincie vastgelegd hoeveel water een provincie ter beschikking heeft. Deze zoetwaterverdeling kan niet direct worden aangepast na de komst van een datacenter. Een uitwerking van de zoetwaterverdeling ontbreekt in het bestemmingsplan. Wij pleiten ervoor dat datacenters in de toekomst niet zullen stijgen binnen de verdringingsreeks, zodat essentieel water voor de Nederlandse hoogwaardige (voedsel)productie in Flevoland ter beschikking blijft.

Aansluitend hierop willen wij het belang van de terminologie van koelwater benadrukken. Het datacenter staat in de verdringingsreeks gelijk aan de agrarische sector, mits het datacenter de term 'koelwater' behoudt. Wanneer het datacenter de term 'koelwater' vervangt door 'proceswater' kunnen zij stijgen in de verdringingsreeks van categorie 4 naar categorie 3 (Pagina 10, Handleiding Verdringingsreeks, ministerie van I en W). Hieronder hebben wij daarom de definitie voor koelwater en proceswater op een rij gezet;

- Koelwater: 'Water om een machine af te koelen' (van Dale woordenboek). Óf: 'Stromend water dat wordt gebruikt om de temperatuur die vrijkomt bij industriële processen te verlagen' (Nederlandse Encyclopedie).
- Proceswater: 'Water dat gebruikt wordt bij iedere vorm van fabrieksproces waarbij producten gemaakt worden' (Nederlandse Encyclopedie).

Uitgaande van deze definities moet het water dat wordt gebruikt in het koelproces van het datacenter worden gedefinieerd als 'koelwater'. De huidige gelijkwaardigheid moet worden behouden om te voorkomen dat de agrarische sector in een nadelige positie terecht komt als gevolg van enkel een verschil in terminologie.

Verder willen wij u wijzen op een brief van de Verbrede IJsselmeergroep aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat omtrent de stand van zaken voortgang actualisatie Waterverdeling Noord-Nederland. Hierin staat het volgende: "Geen onderdeel van dit project (hiermee wordt bedoeld de actualisatie van de waterverdeling Noord-Nederland), maar wel een vervolgspraak is, dat we voor 'nieuwe' watervragers in het IJsselmeergebied, zoals datacentra etc., met de regio een beleidskader gaan opstellen in afstemming met het Rijk en het Deltaprogramma Zoetwater." Wij wijzen u erop dat aparte regels zullen worden opgesteld omtrent de waterverdeling naar nieuwe watervragers. Afgewacht moet worden hoe de waterverdeling voor het datacenter eruit komt te zien, zodat niet achter de feiten wordt aangelopen.

Wij verzoeken u dringend in uw verslaglegging de term koelwater vast te leggen, zodat dit geen gevolg heeft voor de positionering binnen de verdringingsreeks. Toekomstige verandering in terminologie en daarmee positie binnen de verdringingsreeks ten opzichte van de agrarische sector kunnen hiermee worden weerhouden. Waterbeschikbaarheid voor de landbouw mag niet in het geding komen in de toenemende droge periodes door de komst van een grote watergebruiker.

Watertekort in de Hoge Vaart

In paragraaf 4.4.6.2.3 staat het volgende zorgelijke punt: *“Ter ondersteuning van zowel de effecten van het lozen van opgewarmd proceswater naar de Hoge Vaart als de impact die de potentiële onttrekking heeft op de totale waterbeschikbaarheid vanuit de Hoge Vaart is een watermodel gemaakt. Daarbij is de inzet van de gemalen in de Hoge Vaart opgenomen om de overall watertoevoer en afvoer in het kanaal te kwantificeren en is het beschikbare watervolume en watertemperatuur voor het gehele jaar op de beoogde ontwikkellocatie in beeld gebracht. Vervolgens is daar de inname en lozing van de initiatiefnemer aan toegevoegd. Uit deze modelresultaten blijkt dat deze activiteiten over het algemeen geen negatief effect heeft op de waterkwaliteit en kwantiteit in de Hoge Vaart. Vervolgens zijn deze resultaten geprojecteerd in het meest droge jaar uit de recente geschiedenis, 2018. Daaruit volgt ook dat er geen knelpunt is met de watervraag vanuit de initiatiefnemer, maar dat het wel tegen de grenzen van het systeem ligt. Op basis van deze resultaten en de verwachte toenames van extreme klimaatsituaties kan het Waterschap Zuiderzeeland geen 100% garantie geven over de waterbeschikbaarheid in de Hoge Vaart.”* Het feit dat Waterschap Zuiderzeeland geen 100% garantie geeft voor voldoende waterbeschikbaarheid met toenemende extreme klimaatscenario's, levert een enorme onzekerheid op voor de toekomst van omliggende landbouw maar zeker ook voor het datacenter.

Er heerst grote onzekerheid omtrent waterbeschikbaarheid bij toenemende droogtescenario's. Nogmaals verzoeken wij dringend te overwegen het datacenter een alternatief koelsysteem te laten implementeren om watertekort in de toekomst voor te zijn. Hiermee kan ook worden voorkomen dat datacenter, natuur en landbouw tegenover elkaar komen te staan. Daarbij stellen wij dat met het huidige plan de uitvoerbaarheid van het aspect water niet is aangetoond. Dit staat de uitvoerbaarheid van het plan in de weg.

Bronnen t.a.v. bovenstaande genoemde punten op het aspect water:

- KNMI'14-Klimaatscenario's (2019). *Klimaatverandering in regio Flevoland; facts & figures voor klimaatadaptatie in de regio Flevoland.*
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2020). *Handleiding verdringingsreeks; Informatie voor waterbeheerders bij toepassing van de verdringingsreeks voor oppervlaktewateren volgens artikel 2.1 Waterbesluit.*
- Noordhollands Dagblad (19-03-2021). *Minister Van Nieuwenhuizen wil opheldering over watergebruik datacentra.*
- van Tol-Leenders, T. P., van der Grift, B., Walvoort, D. J. J., Janssen, G. M. C. M., Rozemeijer, J., Marsman, A., ... & Schoumans, O. F. (2011). *Monitoring van nutriënten in het oppervlaktewater van stroomgebieden: analyse van metingen in de gebieden Drentse Aa, Schuitenbeek, Krimpenerwaard en Quarles van Ufford (No. 2222).* Alterra.
- Wortelboer, R., Harezlak, V. (2020). *Monitoringsplan Ecologische Effecten Thermische Energie Oppervlaktewater. WarmingUp.*

Overig

De agrarische sector maakt steeds meer gebruik van precisielandbouw waarvoor stabiele digitale verbindingen noodzakelijk zijn. Uit het bestemmingsplan blijkt niet of is onderzocht wat het effect van het datacenter en de bijbehorende voorzieningen op deze verbindingen is. Uit projecten elders in het land blijkt het niet vanzelfsprekend te zijn dat er zich geen effecten voordoen. In Flevoland blijkt bijvoorbeeld het verwijderen van de zendmast van de wereldomroep tot grote problemen te hebben geleid. Wij verzoeken om dit aspect te onderzoeken en om nadelen voor de sector uit te sluiten.

In paragraaf 3.2.1 van de toelichting wordt het volgende gesteld: *“De vestiging van een datacenter is belangrijk voor een goede digitale infrastructuur. Dit biedt mogelijkheden om te digitaliseren en te innoveren en zorgt zo voor een gunstig ondernemings- en vestigingsklimaat en een hoger welzijn.”* LTO Noord vraagt om een toelichting op deze verbanden. De vraag is hoe een datacenter in het bijzonder op de voorziene locatie in vergelijking tot

een locatie elders bijdraagt aan de mogelijkheden om te digitaliseren, te innoveren en bijdraagt aan een gunstig ondernemersklimaat/vestigingsklimaat en een hoger welzijn. De ervaring leert dat de komst van een datacenter lokaal nauwelijks tot positieve effecten leidt. Datacenters zijn slechts de machinekamers van de digitale infrastructuur en dragen in beperkte mate bij aan werkgelegenheid en innovatie. Wij durven te stellen dat de komst van datacenters in andere gemeenten niet heeft bijgedragen aan het imago van deze gemeenten en het vestigingsklimaat aldaar. Het is niet voor niets dat diverse gemeenten gekozen hebben voor een stop op datacenters

Slot

LTO Noord verzoekt u vriendelijk om in uw besluit rekening te houden met de in deze zienswijze genoemde punten. In algemene zin zijn wij van mening dat de belangen van de agrarische sector bij dit plan niet voldoende in ogenschouw zijn genomen en zijn meegewogen. Wij pleiten ervoor om als onderdeel van het plan een landbouweffectrapportage uit te voeren, waarbij inzichtelijk wordt wat de effecten op de sector zijn. Daarbij zien wij als sector kansen om op basis van samenwerking tot een beter plan te komen. Uiteraard zijn wij bereid om een toelichting op dit schrijven te geven.

Hoogachtend,

M. Vermeulen
Regiomanager LTO Noord regio West